

INSTRUIREA ÎN DOMENIUL DEZVOLTĂRII REGIONALE – SUPPORT METODOLOGIC AL EVOLUȚIEI SOCIOECONOMICE REGIONALE

Liubovi PRODAN-ȘESTACOVA,
doctorandă, Universitatea Tehnică a Moldovei

SUMMARY

The actual stage of society's evolution makes us face with challenges the answer to which will determine both our and our contemporaries' existence as well as the being of future generations. This suggests us not only to assume a passive role of observers or analysts of the natural evolution of phenomena, but to take a proactive position of sculptors of inevitable changes.

Societatea umană, la oricare moment de timp, constituie rezultatul evoluției în procesul căreia s-au îmbinat toate modelele de existență pe care le-a parcurs această societate până la acest moment. Evoluția naturală a societății (biologică), îmbinată cu cea artificială (atunci când specia umană este creatorul) este un proces continuu, care perpetuează de-a lungul istoriei. Transformările evolutive ating toate sferile existenței umane: fizicul, morala, cultura, religia, producția și distribuția de bunuri, educația, relațiile sociale, mediul ambiant etc. Vedem aceste transformări începând cu perioada preistorică, urmând apariția marilor așezări și civilizații umane, extinderea și ascendența marilor imperii, apoi prăbușirea acestora, marile descoperiri geografice, revoluțiile agrare și industriale, revoluțiile politice și războaiele, descoperirile științifice, revoluțiile tehnologice și invențiile tehnice care au schimbat lumea etc. Un singur lucru rămâne „neatins” de evoluție – schimbarea. Evoluția societății înregistrează permanent schimbări ideologice, sociale, politice, economice ș. a., care deseori au un caracter ciclic. Acest lucru este rezultatul tendinței firești a naturii umane de a-și îmbunătăți condițiile de existență.

La răspântia actuală de timp, se spune că societatea spre care ne îndreptăm va fi Societatea Informațională - Societatea Cunoașterii (SI-SC). Trecerea la această treaptă de evoluție a societății este marcată de transformări complexe și profunde în toate domeniile de activitate, cu mari implicații economice, sociale și de mediu, proces care are o amploare și o viteză fără precedent în istoria omenirii.

În acest context, autorul încearcă să analizeze trendurile evoluționiste ale etapei actuale, prin prisma pregătirii societății către aceste schimbări. Evident, că volumul unui articol nu va permite realizarea și expunerea unei analize complexe, globale, de aceea autorul va scoate în evidență doar unele aspecte legate de tangența dezvoltării socioeconomice și procesului de instruire continuă.

În primul rând, în dorința de a analiza dezvoltarea socioeconomică la etapa actuală, nu putem să trecem cu vederea astfel de noțiuni, cum ar fi Noua Economie, Noua Economie spirituală, Economia Cunoașterii, Societatea Cunoașterii.

Noua economie reprezintă un „mix” complex între economia digitală, procesul de globalizare, inovare și dezvoltare durabilă. Noua economie se bazează pe noile tehnologii digitale, cunoaștere, inovare, *învățare*, globalizare. [1]

Totodată, unii cercetători, pornind de la paradigma economică a spiritualizării comportamentelor umane, promovează conceptul *noii economii spirituale (NES)*, care introduce schimbări fundamentale în funcționarea și organizarea noilor structuri ale întreprinderii legate de managementul, marketingul și gestiunea resurselor umane. Adică, pe lângă emergența noilor tehnologii ale informării și comunicării, NES cuprinde și alte noțiuni variate

și complexe, cum ar fi cele din domeniul psihologiei și comportamentului consumatorului. Adepții NES propun o direcție de cercetare mai puțin studiată, legată de producerea bunurilor dirijată de conștientul și inconștientul uman. [2, p. 14]

Aceste două concepte (NE și NES) nu sunt contrarii, ci doar complementare. Mai cu seamă NES accentuează *rolul omului*, ca epicentrul tuturor activităților socioeconomice, recunoscând nu doar importanța materialismului, legat de primele trepte ale piramidei lui Maslow, ci se ridică și la vârful piramidei, dezvăluind importanța valorilor intangibile.

Noua economie nu mai poate fi o economie de piață în formă pură, deoarece, în ciuda progreselor făcute, aceasta a ajuns în impas. Piața nu mai poate gestiona resursele la nivelul noilor exigente. Având limitele sale, piața generează externalități de toate felurile și nu poate soluționa satisfacerea nevoilor colective, care devin din ce în ce mai ample, condiționând în mod hotărâtor calitatea vieții. În aceste condiții, crește rolul statului în economie. De aceea, economia trebuie reconstruită pe baze noi în care interesul public trebuie corelat cu cel individual la noile dimensiuni. Fără a abandona interesul individual, noua economie va deplasa centrul de greutate pe interesul public ce se conturează prin promovarea *politicii publice*. [3]

Un alt concept - *economia cunoașterii* - a fost popularizat de Peter Drucker în lucrările sale „The Effective Executive” (1966) și „The Age of Discontinuity” (1969). În accepțiunea cea mai frecventă, conceptul se referă la economia bazată pe cunoaștere (engl. „knowledge-based economy”), adică o organizare economică care utilizează într-o măsură semnificativă tehnologii referitoare la utilizarea cunoașterii pentru a obține rezultate economice. Practic, „cunoașterea” este considerată o adevărată unealtă de bază și i se recunoaște rolul esențial.

Conceptul *societatea cunoașterii* este utilizat, în prezent, în întreaga lume. Provine de la o prescurtare a termenului de „societate bazată pe cunoaștere” (Knowledge-based Society) care presupune extinderea și aprofundarea cunoașterii științifice și a adevărului despre existență. Societatea cunoașterii reprezintă o nouă economie în care procesul de inovare (capacitatea de a asimila și converti cunoașterea nouă pentru a crea noi servicii și produse) devine determinant și în care, spre deosebire de vechea economie în care bunurile tangibile primau, în noua economie contează, în primul rând activele intangibile, nemateriale, greu de descris și mai ales de cuantificat și măsurat, dar care au valoare și generează valoare. Totodată, societatea cunoașterii este fundamental necesară pentru a se asigura o societate sustenabilă din punct de vedere ecologic, deoarece fără cunoaștere științifică, cunoaștere tehnologică și managementul acestora nu se vor produce acele bunuri, organizări și transformări tehnologice (poate chiar și biologice) și economice necesare pentru a salva omenirea de la dezastrul ecologic în secolul al XXI-lea. [4]

Deci analiza trendurilor de dezvoltare actuală socioeconomică la nivel global ne arată că imperativul dezvoltării reprezintă trinomul.

În situația actuală a Republicii Moldova, în care educația a fost declarată drept prioritate națională, este strict necesară consolidarea rolului cercetării-inovării și elaborarea unei viziuni strategice privind producerea și utilizarea cunoștințelor. [5] Cercetarea - inovarea devine un instrument de realizare a creșterii economice sustenabile, dar și un mecanism pentru asigurarea coeziunii sociale și bunăstării populației, deci, implicit conduce la creșterea calității vieții.

Pentru o societate bazată pe cunoaștere, ca o componentă a variabilei „educație” (din trinomul educație - cercetare - inovare), este crucial și cadrul „lifelong learning” - cadrul instruirii continue. Acesta presupune că învățarea (formarea) are loc pe parcursul întregii vieți a individului. Trăsăturile esențiale ale formării continue sunt: centralitatea individului și prioritatea subiectelor de care este nemijlocit interesat; accentul pe motivația personală și conștientizată de a învăța; multiplicitatea obiectivelor educaționale și recunoașterea faptului că obiectivele de studiu se pot schimba pe parcursul vieții individului. În situația, în care creșterea productivității solicită din ce în ce mai multe cunoștințe, organizațiile publice și private sunt tentate să investească mai mult în cunoștințele, abilitățile și instruirea continuă a angajaților, decât în capitalul fizic. [6]

Învățarea devine procesul general caracteristic noii economii, pentru că economisirea resurselor și orientarea acțiunilor în direcția satisfacerii nevoilor în creștere cu resurse limitate, presupune cunoaștere, generalizare, învățare pentru toți membrii SI-SC.

În aceste condiții, pentru soluționarea problemelor de subdezvoltare a teritoriilor Republicii Moldova, cea mai indicată soluție este dezvoltarea regională, deoarece aceasta poartă un caracter stimulator și este orientată spre crearea unui mediu favorabil pentru dezvoltarea socioeconomică (începând cu scanarea problemelor societății la nivel local, continuând cu soluționarea lor și obținerea impactului favorabil la nivel regional și național).

Politica de dezvoltare regională ocupă în ultimele decenii o poziție tot mai importantă pe lista factorilor dezvoltării socioeconomice, regăsindu-se pe agendele guvernelor, precum și ale autorităților centrale și locale.

Strategia Națională de Dezvoltare Regională (SNDR) a Republicii Moldova pe anii 2013-2015 prevede, că pentru uniformizarea capacităților în domeniul dezvoltării regionale pe întreg teritoriul Republicii Moldova va fi asigurat un proces continuu de dialog, perfecționare profesională și implicare activă a reprezentanților tuturor regiunilor în procesul de dezvoltare a țării.

Una din activitățile SNDR, prevăzută pentru realizarea obiectivului „Consolidarea capacităților instituțiilor de dezvoltare regională”, este organizarea instruirii reprezentanților administrației publice locale în domeniul politicii de dezvoltare regională. [7, p. 8]

Un partener strategic al administrației publice locale în procesul de instruire în domeniul dezvoltării regionale este Academia de Administrare Publică (AAP). În parteneriat cu Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor și cu Agenția Germană Pentru Cooperare Internațională (GIZ), AAP realizează o activitate de pionierat în domeniul elaborării suportului teoretic și metodic al instruirii în domeniul dezvoltării regionale. Instruirea în domeniul dezvoltării regionale, realizată la AAP, presupune transferul de cunoștințe diferitelor categorii de participanți la cursurile de dezvoltare profesională, care participă direct sau indirect la planificarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea procesului de dezvoltare regională.

Programul de instruire „Dezvoltare regională”, elaborat la AAP, are ca scop formarea bazei teoretice și sporirea competențelor practice a participanților la instruire. Printre principalele obiective ale acestui program de instruire se regăsesc:

- *aprofundarea și actualizarea cunoștințelor* privind cadrul legal și instituțional al dezvoltării regionale;
- *dezvoltarea abilităților* de valorificare a experienței europene în domeniul dezvoltării regionale, de planificare și analiză regională, de implementare, monitorizare și evaluare a politicilor de dezvoltare regională;
- *modelarea atitudinilor* de responsabilizare în utilizarea resurselor și instrumentelor dezvoltării regionale.

Primul curs de dezvoltare profesională „Dezvoltare regională” a fost realizat la AAP cu suportul GIZ în noiembrie 2013 și a fost destinat primarilor, secretarilor și personalului cu atribuții în domeniul dezvoltării regionale din cadrul autorităților administrației publice locale (APL). În anul 2014, urmează încă un șir de instruirii în acest domeniu, care trezește tot mai mult interes atât în mediul academic, cât și din partea autorităților APL și APC, din partea organizațiilor obștești nonguvernamentale, precum și din partea societății civile în general.

Interesul față de procesul dezvoltării regionale și, în particular, față de instruirea în domeniul dat se explică prin dorința firească a omului de a trăi mai bine, adică de a-și îmbunătăți condițiile de trai și de a ridica calitatea vieții. Procesul dezvoltării regionale oferă această posibilitate, dar cu unele condiții. Una dintre ele ar fi dorința omului de a schimba ceva (în particular, această dorință ar avea forma unei participări active a societății civile la toate etapele procesului dezvoltării regionale, precum și forma unei voințe politice). O altă condiție ar fi capacitatea omului de a realiza schimbarea dorită în procesul creșterii calității vieții. Anume aici se evidențiază rolul crucial al instruirii în domeniul dezvoltării regionale, care creează capacități, aptitudini și, nu în ultimul rând, atitudini. Adică, instruirea ne răspunde la întrebările: „Ce este dezvoltarea regională?”, „Care este rolul ei în creșterea calității vieții societății?”, „Cum realizăm această dezvoltare?”.

Răspunsul la întrebarea „Cine și când realizează dezvoltarea?” urmează să-l dăm toți noi, acei care astăzi populăm această regiune, această țară, acest Pământ.

Numai atunci când noi toți vom conștientiza rolul nostru în procesul de dezvoltare socioeconomică, numai atunci când vom trece de la idei la acțiune, numai atunci când autoritățile administrației publice centrale și locale vor fi capabile să elaboreze politici, programe și proiecte pentru soluționarea durabilă a problemelor societății de astăzi și când pentru implementarea acestora vor fi folosite metode, tehnici și instrumente adecvate, atunci va fi simțit impactul unei dezvoltări integrate regionale veritabile.

BIBLIOGRAFIE

1. Toia A. *Noua economie*. <http://www.businessinromania.eu/static/ro/ro-csr-noua_economie>, accesat pe 18.02.2014.
2. Dobrescu E. M. *Necesitatea unei noi paradigme economico-sociale aplicabilă și în cazul euroregiunilor*. În: „Dezvoltarea economico-socială durabilă în cadrul euroregiunilor și al zonelor transfrontaliere”, vol. 10. Iași: Ed.Tehnopress, 2013, p. 9-14.
3. Ghiță P. T. *Noua economie. Orizont și schimbări*. <http://www.academiaromana.ro/pro_pri/pag_com01soc_inf_tem.htm> accesat pe 19.02.2014>.
4. Iancu Ș. *Societatea cunoașterii necesită gândire*. <www.cogito.ucdc.ro> accesat pe 19.02.2014.
5. *Strategia de dezvoltare a cercetării-inovării 2020: Moldova cunoașterii*. Chișinău: IEF5, octombrie 2012, 60 p.
6. Roșca A. *Noua paradigmă a dezvoltării economice și societatea bazată pe cunoaștere*. Chișinău: Akademos, nr. 1 (24), martie 2012, p. 28-31.
7. *Strategia Națională de Dezvoltare Regională a Republicii Moldova pentru anii 2013-2015, aprobată prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.685 din 09.04.2013 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 198-204 din 13.09.2013, 38 p.*